

УДК 336.717.339.7

Корецька Н. І., к.е.н., доцент

Дорош В. Ю., к.е.н., доцент

Луцький національний технічний університет

БАНКІВСЬКІ СИСТЕМИ КРАЇН ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНОЇ ЄВРОПИ: СТРУКТУРА ТА ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

У статті досліджено структуру та основні тенденції розвитку банківських систем країн Центрально-Східної Європи: Польщі, Угорщини, Чеської Республіки, Словаччини, Словенії (країни Центральної Європи), Російської Федерації, України, Республіки Білорусь (країни СНД), Греції, Румунії, Болгарії, Сербії, Боснії та Герцеговини, Албанії (країни Південно-Східної Європи).

Ключові слова: банківська система, банківські установи, країни Центрально-Східної Європи, прибутковість, рентабельність капіталу, рентабельність активів, кредити, проблемні кредити, депозити, іноземний капітал.

Koretsky N. , Dorosh V.

THE BANKING SYSTEMS OF THE COUNTRIES OF CENTRAL-EASTERN EUROPE: STRUCTURE AND MAIN TRENDS OF DEVELOPMENT

Modern condition of economic development of countries requires constant attention to the development of their banking systems, policy, aimed at creation of favorable conditions for stable and effective functioning.

In recent years the profitability of the banking sectors in the countries of East Central Europe in the world on average declined by half and, although the boundaries yield has decreased steadily, and she continued to exceed (almost twice) corresponding indicators of the countries of Western Europe. Determinants of the performance of banks in the region remained cost efficiency and risk management.

Banking sector development in the countries of the region remained rather mixed: on the one hand, CEE contains viscoplastic banking markets of the Russian Federation, Bulgaria and Greece together with a more stable banking systems in Poland and the Czech Republic, and on the other hand, weak banking sectors in Slovenia, Hungary and Romania.

Key words: banking system, banking institutions, the countries of Central-Eastern Europe, profitability, return on equity, return on assets, loans problem loans, deposits, foreign capital.

Корецкая Н. И., Дорош В. Ю., к.э.н.,

БАНКОВСКИЕ СИСТЕМЫ СТРАН ЦЕНТРАЛЬНО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ: СТРУКТУРА И ОСНОВНЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ

В статье исследованы структура и основные тенденции развития банковских систем стран Центрально-Восточной Европы: Польши, Венгрии, Чешской Республики, Словакии, Словении (страны Центральной Европы), Российской Федерации, Украины, Республики Беларусь (страны СНГ), Греции, Румынии, Болгарии, Сербии, Боснии и Герцеговины, Албании (страны Юго-Восточной Европы).

Ключевые слова: банковская система, банковские учреждения, страны Центрально-Восточной Европы, доходность, рентабельность капитала, рентабельность активов, кредиты, проблемные кредиты, депозиты, иностранный капитал.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Забезпечення стабільних темпів економічного розвитку вимагає стійкого та динамічного розвитку банківської системи, оскільки саме вона є найважливішою сферою національної економіки будь-якої країни, віддзеркалює її соціально-економічний уклад, механізми товарно-грошових відносин, соціально-політичний розвиток, забезпечує регулювання грошового обігу, рух, перерозподіл і ефективне використання фінансових ресурсів. Вона відіграє надзвичайно важливу роль в

економічному житті країн, забезпечуючи не лише розвиток та процвітання економіки, а й її функціонування в цілому.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Дослідженню розвитку банківської системи країн з перехідною економікою приділена значна увага вітчизняними (Лютій І. О., Сніжко О. В., Школьник І. О., Корнєєв В. В., Львовчкін С. В., Глуценко С. В., Беляєва О. Е., Кас'ян Є. В.) та зарубіжними науковцями (Й.Абарбанелл, Й.Бонін, А.Аслунд, А.Торне, Й.Убоупін, С.Вилборг, С.Дянков, Р.Левін, М.Мюлбергер, Т.Бек), практиками-економістами Світового банку та ЄБРР. Проте, в економічному розвитку країн перехідних економік, в тому числі і банківського сектору, під впливом різних причин (фінансова криза, вступ до ЄС тощо) відбуваються негативні або позитивні зміни, що вимагає постійного оцінювання ефективності розвитку їх економіки в цілому та банківської системи зокрема.

Мета статті – проаналізувати структуру та основні тенденції розвитку банківських систем країн Центрально-Східної Європи.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. До групи країн з перехідною економікою відносять держави, що з 80–90-х рр. ХХ ст. здійснюють перехід від адміністративно-командної (соціалістичної) економіки до ринкової. В нашому дослідженні увага буде приділена країнам Центрально-Східної Європи. На основі географічних, економічних та політичних особливостей Центрально-Східна Європа (далі ЦСЄ) поділена на 3 регіони: Центральна Європа (далі ЦЄ), Південно-Східна Європа (далі ПСЄ) та Співдружність Незалежних Держав (далі СНД). Варто зазначити, що частина країн ЦСЄ увійшла в склад Європейського Союзу (Греція, Польща, Чеська Республіка, Словаччина, Угорщина, Словенія, Румунія, Болгарія), а деякі – є членами єврозони (Греція, Словаччина, Словенія).

Протягом останніх 20–ти років банківські системи країн ЦСЄ зазнали радикальних трансформаційних змін. Спочатку (на початку 90–х рр. ХХ ст.) реформування економіки в країнах ЦСЄ, в тому числі і банківської системи, базувалося на реалізації концепції «шокової терапії»: проведення первинної приватизації, швидке забезпечення фінансової стабілізації і лібералізації цін, розширення прав суб'єктів господарювання і т. д. Проте, надії не виправдалися. Реформи були «шовковими» не лише за швидкістю проведення, але й за негативними наслідками для населення, більша половина якого опинилася за межею бідності. Тому план швидких економічних перетворень урядами країн ЦСЄ довелося перенести на довгострокову перспективу.

Уряди всіх країн ЦСЄ впроваджували широкомасштабні програми реструктуризації і рекапіталізації власних банківських галузей, специфіка і строки реалізації яких були різними, проте їх результат був однаковим у всіх країнах цього регіону [2, с. 93]. І в результаті таких перетворень країни ЦСЄ значно просунулися у напрямі формування та ефективності функціонування банківських систем. Так, кожна з країн цього регіону мала на початок 90–х рр. ХХ ст. однорівневу банківську систему, в той час як нині – це країни з стійким, конкурентоспроможним банківським сектором, який надає широкий спектр послуг і регулюється законодавчими актами європейського стандарту.

Внаслідок консолідації банківської галузі в більшості країн ЦСЄ скоротилася кількість банків: деякі компанії просто залишили сектор, а більшість інститутів, що збереглися, застосовують модель універсального банку. Відношення кількості банків та їх відділень до чисельності населення стало порівняно низьким – в цьому плані ринки країн ЦСЄ не можна назвати насиченими [2, с. 93].

Сучасний стан розвитку економіки країн потребує постійної уваги до розвитку їх банківських секторів, формування політики, спрямованої на створення сприятливих умов для її стабільного і ефективного функціонування. Все це потребує аналізу рівня розвитку банківського сектору.

Так, країнам ЦСЄ вдалося значно просунутися у напрямі створення ринкових фінансових систем, оскільки проста однорівнева банківська галузь кінця 80–х рр. XX ст., керована в рамках планової економіки, вже перетворилась на стійкий, конкурентоспроможний банківський сектор, який надає широкий спектр послуг [2, с. 92–93].

Банківські системи країн ЦСЄ в основному представлені комерційними банками і їх ринки не можна назвати насиченими, оскільки відношення кількості банків до густоти населення в багатьох країнах ЦСЄ є порівняно низьким (рис. 1).

Рис. 1. Забезпеченість банківськими установами країн Центрально-Східної Європи у 2012 р., од. *

* сформовано за даними джерела: [3]

Загалом концентрація банківських послуг в країнах ЦСЄ є високою, оскільки загальна ринкова частка 6–9 найбільших банків в середньому коливається від 50–100%.

Безперечно, хоча і банківський сектор ЦСЄ ще поступається західному рівню, однак швидко розвивається. В табл. 1 наведено основні показники розвитку банківського сектору країн ЦСЄ за 2010–2012 рр.

Зростання обсягів кредитування та активів у банківському секторі ЦСЄ не припинялося з часів розпалу глобальної фінансової кризи 2008 р. І хоч темпи зростання в аналізований період знизилися порівняно з докризовими, що зумовлено більш поміркованою позицією країн, погіршенням якості активів та обмеженими інвестиційними можливостями, проте сукупні активи банків в країнах регіону у 2012 р. в порівнянні з 2010 р. зросли на 466,766 млн. євро (або на 24,9%).

Дані табл. 1 показують, що Російська Федерація, Польща і Чеська Республіка за сукупним розміром активів представляють 75,2% всього банківського сектору ЦСЄ. При цьому зростання даного показника в Російській Федерації у 2012 р. склало 400,529 млн. євро (або 47,8%), в Польщі – 38,218 млн. євро (або 13,1%), а в Чеській Республіці – 17,073 млн. євро (або 9,9%). Така тенденція свідчить про величезний потенціал банківських систем даних країн ЦСЄ.

Таблиця 1

Основні показники розвитку банківських систем країн Центрально-Східної Європи у 2012 р. *

Показники	ЦЕНТРАЛЬНА ЄВРОПА					СПІВДРУЖНІСТЬ НЕЗАЛЕЖНИХ ДЕРЖАВ			ПІВДЕННО-СХІДНА ЄВРОПА					
	Польща	Угорщина	Чеська Республіка	Словаччина	Словенія	Російська Федерація	Україна	Республіка Білорусь	Греція	Румунія	Болгарія	Сербія	Боснія та Герцеговина	Албанія
Сукупні активи (млн. євро)	330,973	107,899	189,990	58,086	44,5	1,238,667	106,339	28,328	53,068	91,409	42,138	27,826	11,416	8,626
в % від ВВП	84,8	108,4	124,3	81,3	126,3	79,4	80,5	60,9	119,5	68,9	106,2	94,0	87,1	90,0
Обсяг кредитів (млн. євро)	198,206	50,003	93,837	37,870	31,7	693,248	76,353	17,808	37,220	51,571	29,537	16,630	8,153	4,139
в % від ВВП	50,8	50,2	61,4	53,0	87,8	44,4	57,8	38,3	83,8	38,9	74,6	56,2	62,2	43,2
Кредити приватним підприємствам (млн. євро)	66,572	23,757	33,216	16,277	36,9	499,671	59,078	14,265	13,185	27,276	20,158	9,431	3,805	2,887
в % від ВВП	17,1	23,9	21,7	22,8	102,2	32,0	44,7	30,7	29,7	20,6	50,8	31,9	29,0	30,1
Кредити домашнім господарствам (млн. євро)	130,434	24,832	41,548	17,940	18,8	193,577	17,275	3,544	16,664	23,647	9,416	5,687	3,474	1,071
в % від ВВП	33,4	24,9	27,2	27,2	52,1	12,4	13,1	7,6	37,5	17,8	23,7	19,2	26,5	11,2
Іпотечні кредити (млн. євро)	78,090	20,055	27,851	13,359	9,3	52,838	6,174	8,101	8,252	8,393	4,827	2,940	701	815
в % від ВВП	20,2	20,1	18,2	18,7	25,8	3,4	4,7	17,4	18,6	6,3	12,2	9,9	8,0	8,5
Кредити в іноземній валюті (млн. євро)	62,435	27,401	13,747	520	5,3	118,308	28,261	7,3	27,475	32,360	18,937	11,939	333	2,670
в % від ВВП	16,0	27,5	9,0	0,7	14,7	7,6	21,4	18,7	61,9	24,4	473,7	40,3	26,5	64,9
Кредити в іноземній валюті (% від загальних кредитів)	32	55	15	1,4	6,3	17	37	45	74	63	64	72	4,1	65
Обсяг депозитів (млн. євро)	177,091	42,856	124,352	42,980	20,9	748,058	53,995	12,743	36,550	48,006	29,275	13,311	6,814	7,104
в % від ВВП	45,4	43,0	81,4	60,1	102,2	47,9	40,9	27,4	82,3	36,2	73,8	45,0	52,0	74,1
Вклади населення (млн. євро)	126,211	26,426	65,630	25,312	36,9	356,550	34,836	6,884	22,028	27,922	18,340	8,696	3,913	6,225
в % від ВВП	32,3	26,5	42,9	35,4	57,69	22,9	26,4	14,8	49,6	21,0	46,2	29,4	29,9	64,9

* сформовано за даними джерела: [1]

Загалом у 2012 р. банківські сектори країн ЦСЄ продемонстрували високий рівень стійкості. Так, темпи зростання кредитування в цілому по регіону в 2012 р. становили 25,6%, чому передувало істотне нарощування кредитування у попередні роки. Найбільшим зростанням даного показника характеризувалася Російська Федерація, тоді як в Республіці Білорусь, Угорщині, Словенії та Греції обсяг кредитів за цей період зменшився відповідно на 20,3%, 16,6%; 6,2% та 0,9%. При цьому, варто зазначити, що спад відповідного показника в країнах євросони знаходився в межах 1%. Отже, потенціал банківських ринків країн ЦСЄ щодо процесу кредитування, рівень якого у докризовому періоді був дуже високим, нині підвищився. І така тенденція вимагає від урядів і центральних банків країн регіону знаходження балансу між регуляторними застережними заходами та намаганнями стимулювати таке зростання.

В країнах ЦСЄ зростання депозитів випереджало зростання кредитування. Так, за аналізований період загальний обсяг депозитів зріс на 292,054 млн. євро (або на 27,2%), випередивши загальний обсяг кредитів на 2,3%. Зростанням обсягів кредитів в регіоні характеризувалися Польща, Чеська Республіка, Словаччина, Російська Федерація, Україна, Румунія, Болгарія, Сербія, Албанія Боснія і Герцеговина, досягнувши у 2012 р. зростання на 31,9%. Загалом наведена група країн представляють 68,1% загального кредитного ринку країн ЦСЄ.

Більшість банківських секторів країн ЦСЄ підвищили свою життєздатність шляхом зниження співвідношення кредитів до депозитів. Проте, практично в усіх країнах регіону це співвідношення лишалося на рівні, значно нижчому за рівень, що спостерігався в останні передкризові роки. Крім того, варто відмітити, що даний показник в країнах ЦСЄ, який у 2012 р. складав 98,7%, був значно нижчим за цей показник у країнах євросони (105% у 2012 р.). Загалом суттєва зміна співвідношення кредитів до депозитів у країнах ЦСЄ в останні роки (зниження на 15–20%) свідчить про високу гнучкість балансу в регіоні. Більше того, 2012 р. характеризувався значним збільшенням обсягів залучених депозитів у країні ЦСЄ, що не було характерним для країн євросони. Отже, можна стверджувати, що у 2012 р. рівень фінансування в країнах ЦСЄ був досить стабільним.

В цілому протягом аналізованого періоду банківські системи країн ЦСЄ демонстрували достатню рентабельність, яка нині перевищує рівень прибутковості країн Західної Європи (табл. 2).

Таблиця 2

Прибутковість банківської системи
країн Центрально-Східної Європи у 2012 р. *

Показники	ЦЕНТРАЛЬНА ЄВРОПА					ССНД		
	Польща	Угорщина	Чеська Республіка	Словаччина	Словенія	Російська Федерація	Україна	Республіка Білорусь
Рентабельність капіталу (RoE (%))	14,3	(3,8)	21,4	8,3	(7,3)	18,2	3,0	12,7
Рентабельність активів (RoA (%))	1,2	(0,4)	1,4	0,7	(0,6)	2,3	0,5	1,8
Проблемні кредити (% від загальних кредитів)	7,7	13,7	6,2	5,2	15,0	4,8	37,5	0,5
Показники	ПІВДЕННО-СХІДНА ЄВРОПА							
	Греція	Румунія	Болгарія	Сербія	Боснія та Герцеговина	Албанія		
Рентабельність капіталу (RoE (%))	4,8	(5,4)	5,34	2,9	6,4	3,8		
Рентабельність активів (RoA (%))	0,9	(0,6)	0,71	0,6	0,8	0,3		
Проблемні кредити (% від загальних кредитів)	13,8	18,2	16,6	19,9	12,7	22,5		

* сформовано за даними джерела: [1]

Як показують дані табл. 2, банківський сектор країн ЦСЄ, залишаючись ще під впливом невизначеної ситуації в глобальній економіці та коливань у ЄВС, продовжував демонструвати достатній рівень прибутковості, який у 2012 р. значно перевищував відповідний рівень на ринках розвинених країн та країн Єврозони. ЦСЄ з середньою рентабельністю капіталу, яка у 2012 р. Відділом стратегічного аналізу ЦСЄ прогнозувалась на рівні 10,9%, представила більш привабливий та стійкий показник RoE, ніж Західна Європа. Загалом середній рівень RoE у банківському секторі країн ЦСЄ у 2012 р. досяг 16%, а середній рівень RoA – 1,9%. Таким чином, добре диверсифіковані банківські установи у країнах ЦСЄ мали можливість забезпечити рівень своєї доходності та покрити витрати на капітал.

Загалом за значенням коефіцієнта рентабельності капіталу (RoE) лідерами виступають Албанія, Чеська Республіка, Сербія, Російська Федерація та Румунія, що свідчить про ефективність ведення в даних країнах банківського бізнесу, а за показником рентабельності активів найвищими значеннями характеризуються Російська Федерація, Республіка Білорусь та Чеська Республіка (відповідно 2,3%, 1,8% та 1,4%), отже, банківські установи даних країн ведуть ефективну політику щодо використання своїх активів з метою отримання прибутку.

Рівень проблемних кредитів добре диверсифікованих банків країн ЦСЄ у 2012 р. не був критично високим і сприяв збереженню у 2012 р. доходності банківського сектору країн регіону. І хоча середній рівень непрацюючих кредитів у країнах ЦСЄ у 2012 р. зріс лише на 0,1 процентних пункти і склав в середньому 10%, проте загальна картина щодо рівнів та динаміки даного показника була неоднозначною, оскільки в деяких країнах регіону частка непрацюючих кредитів сягала 13–20% (Угорщина, Словенія, Греція, Румунія, Болгарія і Сербія). Високий рівень «поганих» кредитів в банківській системі Угорщини та Словенії негативно впливав на весь центральноєвропейський регіон, нівелюючи ефект від стабілізації або зниження частки проблемних кредитів у банківському секторі Чеської Республіки, Словаччини та Польщі. Також варто відмітити, що динаміка рівня непрацюючих кредитів характеризувалася суттєвим зростанням рівня даного показника в країнах ПСЄ (22,2% у 2012 р.). Щодо Російської Федерації, України та Республіки Білорусь, то у 2012 р. середній рівень проблемних кредитів в цих країнах СНД дещо знизився. При цьому реальний розмір непрацюючих кредитів в банківській системі України був набагато вищий не лише за інші країни СНД, а й в цілому за країни ЦСЄ: у 2012 р. він становив майже 38%, тоді як в Російській Федерації та Республіці Білорусь він знизився відповідно майже на 1 процентний пункт (з 5,7% до 4,8%) та на 0,2 процентних пункти (0,7% до 0,5%). Варто відмітити, що згідно даних Raiffeisen Bank International AG Республіка Білорусія характеризується найнижчим рівнем проблемних кредитів у загальному обсязі кредитів (0,5%) серед усіх країн ЦСЄ (щонайменше у 9,6 разів). Це свідчить про те, що в країні є високою платіжна дисципліна: населення країни більш відповідально ставиться до своїх боргових зобов'язань перед банківськими установами.

В цілому упродовж останніх років доходність банківських секторів країн ЦСЄ в середньому у світі знизилася наполовину та, не дивлячись на те, що межі прибутковості постійно знижуються, продовжує перевищувати (майже вдвічі) відповідні показники країн Західної Європи. Визначними факторами результатів діяльності банків у регіоні залишаються ефективність затрат і ризик-менеджмент.

Іноземні учасники відіграють важливу роль на місцевих ринках країн ЦСЄ – впродовж останніх років вони збільшили частку активів у країнах ЦСЄ у своїх загальних активах. А це не може не позначитися на характері та пріоритетах економічного розвитку країн даного регіону [4].

Крім загального позитивного розвитку банківських секторів країн регіону, ЦСЄ відзначається найвищим рівнем іноземної діяльності на його фінансово-кредитних ринках – філії іноземних банків володіють 40–90% банківських активів (табл. 3).

Аналіз присутності державного та іноземного капіталів
в банківських секторах країн Центрально-Східної Європи у 2012 р.*

Показники	ЦЕНТРАЛЬНА ЄВРОПА					СПІВДРУЖНІСТЬ НЕЗАЛЕЖНИХ ДЕРЖАВ		
	Польща	Угорщина	Чеська Республіка	Словаччина	Словенія	Російська Федерація	Україна	Республіка Білорусь
Частка ринку державних банків (% від загальної суми активів)	21	5,1	2,5	0,8	58	53	18	65
Ринкова частка іноземних банків (% від загальної суми активів)	63	89	82	89	29	7,9	33	35
Показники	ПІВДЕННО-СХІДНА ЄВРОПА							
	Греція	Румунія	Болгарія	Сербія	Боснія та Герцеговина	Албанія		
Частка ринку державних банків (% від загальної суми активів)	4,6	8,4	3,3	19,0	1,0	3		
Ринкова частка іноземних банків (% від загальної суми активів)	90	90	74	69	91	94		

* сформовано за даними джерела: [1; 3]

В 90-х рр. ХХ ст. спостерігалась безпрецедентна активність міжнародних банків у країнах ЦСЄ. Відкриття банківських секторів країн ЦСЄ збіглося в часі з виведенням з азіатського регіону капіталів транснаціональних банків та пошуками напрямів їх передислокації. І основними чинниками, які сприяли приходу іноземних банків в країни ЦСЄ, були наступні [5, с. 81]: стабілізація макроекономічного розвитку (стабілізація рівня цін, валютного курсу тощо); успішне макроекономічних реформ (приватизація державних підприємств, лібералізація цін, підвищення відкритості економіки); реформування інституціональної структури економіки (прийняття необхідних змін до законодавства, забезпечення ефективного механізму державного регулювання економіки тощо).

Безперечно такий високий відсоток концентрації іноземної власності у багатьох країнах ЦСЄ не може не позначитися на характері та пріоритетах їх економічного розвитку, оскільки як позитивно, так і негативно впливає на фінансову стабільність національної банківської системи. Основною метою входження іноземних банків на ненасичені менш розвинуті з нижчою ефективністю ринки, в першу чергу, є прагнення реалізації власних цілей та конкурентних переваг. Тому важливою умовою присутності іноземного капіталу в країнах ЦСЄ повинно бути хеджування ризиків функціонування філій іноземних банків, що дозволить контролювати процес відпливу фінансових ресурсів, зменшить загрозу посилення нестабільності, несподіваних коливань ліквідності банків та втрати суверенітету у сфері грошово-кредитної політики [6, с. 92].

Висновки. Загалом розвиток банківського сектора в країнах регіону залишається досить неоднорідним. З одного боку, ЦСЄ містить високозростаючі ринки банківських послуг Російської Федерації, Болгарії та Греції разом з більш стабільними банківськими системами Польщі та Чеської Республіки, а з іншого боку – слабкі банківські сектори Словенії, Угорщини та Румунії.

В цілому країни ЦСЄ як на початку формування банківських систем, так і нині стикаються з певними проблемами, а саме: проблемою надійності, забезпеченості виданих кредитів та високими відсотковими ставками на них; перевищенням допустимого для країн з перехідною економікою рівня інфляції; невисоким рівнем капіталізації банків у деяких країнах ЦСЄ; зростанням зовнішньої заборгованості і неконтрольованим проникненням на їх територію іноземних банківських установ, що вимагає посилення контролю з боку держави та центральних банків за розвитком національних банківських систем ЦСЄ.

Література

1. CEE Banking Sector Report // Raiffeisen Bank International AG. – May, 2013. – С. 1–87.
2. Міщенко В. І., Шаповалов А. В., Крилова В. В., Ващенко В. В., Гришук Н. В. та ін. Проблеми реформування банківської системи України в контексті європейської інтеграції: Інформаційно-аналітичні матеріали / В. І. Міщенко, А. В. Шаповалов, В. В. Крилова, В. В. Ващенко, Н. В. Гришук та ін. – Випуск 8. – К.: Національний банк України; Центр наукових досліджень, 2007. – 266 с.
3. Офіційні веб-сайти центральних банків країн ЦСЄ.
4. Абалкіна А. Банковские системы стран Центральной и Восточной Европы в условиях присоединения к ЕС / А. Абалкіна // Информационно-аналитический бюллетень Центра проблем интеграции Института экономики РАН. – Вып. 4. – 2005. – С. 7–22.
5. Баянт Г. Вплив глобалізації на банківську систему України / Г. Баянт // Вісник ТНЕУ. – 2007. – №3. – С. 79–87.
6. Костогриз В. Г., Беззубенко Ю. В. Іноземний капітал в банківській системі України: сучасна проблематика / В. Г. Костогриз, Ю. В. Беззубенко // Фінансовий простір. – 2012. – № 2 (6). – С. 85–92.

Reference

1. CEE Banking Sector Report // Raiffeisen Bank International AG. – May, 2013. – S. 1–87.
2. MIschenko V. I., Shapovalov A. V., Krilova V. V., Vaschenko V. V., Grischuk N. V. ta In. Problemi reformuvannya bankIvskoYi sistemi UkraYini v kontekstI EvropeyskoYi IntegratsIYi: InformatsIyno-analItichnI materIali / V. I. MIschenko, A. V. Shapovalov, V. V. Krilova, V. V. Vaschenko, N. V. Grischuk ta In. – Vipusk 8. – K.: NatsIonalniy bank UkraYini; Tsentr naukovih doslIdzhen, 2007. – 266 s.
3. OfItsIynI veb-sayti tsentralnih bankIv kraYin TsSE.
4. AbalkIna A. Bankovskie sistemyi stran Tsentralnoy i Vostochnoy Evropyi v usloviyah prisoedineniya k ES / A. AbalkIna // Informatsionno-analiticheskiy byulleten Tsentra problem integratsii Instituta ekonomiki RAN. – Vip. 4. – 2005. – S. 7–22.
5. Balyant G. Vpliv globalIzatsIYi na bankIvsku sistemu UkraYini / G. Balyant // VIsnik TNEU. – 2007. – #3. – S. 79–87.
6. Kostogriz V. G., Bezzubenko Yu. V. Inozemniy kapItal v bankIvskIy sistemI UkraYini: suchasna problematika / V. G. Kostogriz, Yu. V. Bezzubenko // FInansoviy prostIr. – 2012. – # 2 (6). – S. 85–92.